



**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie**

Warszawa, dnia 18 stycznia 2010 r.

**Pan
Karol Semik
Mazowiecki Kurator Oświaty**

LWA-410-44-04/2009
P/09/069/200

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*¹, zwanej dalej „*ustawą o NIK*”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie przeprowadziła w Publicznym Gimnazjum Nr 1 w Garwolinie (zwanym dalej Gimnazjum lub Szkołą) kontrolę realizacji procesu wychowania fizycznego i sportu w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009, wraz z wybranymi zagadnieniami dotyczącymi roku szkolnego 2009/2010 (do czasu zakończenia kontroli).

W związku z negatywną oceną kontrolowanej działalności oraz w związku ze sprawowaniem przez Kuratora Oświaty, w imieniu wojewody, nadzoru pedagogicznego nad publicznymi i niepublicznymi szkołami i placówkami, które znajdują się na obszarze województwa (art. 31 pkt 1 *ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty*²) - Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 *ustawy o NIK*, przekazuje Panu Kuratorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

1. W *Statucie Gimnazjum*³ nie zostały określone zasady organizacji klas sportowych (funkcjonujących od roku szkolnego 2004/2005) oraz warunki i kryteria naboru uczniów do klas pierwszych sportowych, co było niezgodne z § 2 ust. 1 pkt 5 i § 18a załącznika Nr 3 do *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statatów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół*⁴ oraz niezgodne z § 12 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych*⁵. Dopiero w trakcie kontroli NIK, Rada Pedagogiczna⁶ dostosowała *Statut Gimnazjum* do wymogów zawartych w ww. przepisach.

W okresie objętym kontrolą NIK, do klas pierwszych sportowych przyjmowano kandydatów chętnych do uprawiania sportu, bez stosownego zaświadczenia lekarza specjalisty w dziedzinie medycyny sportowej, bez

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

³ Uchwała Rady Pedagogicznej z 15 września 2008 r. (jednolity tekst)

⁴ Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.

⁵ Dz. U. Nr 26, poz. 232 ze zm.

⁶ Na podstawie uchwały z 9 listopada 2009 r.

zaliczenia prób sprawności fizycznej oraz bez zgody rodziców, co było niezgodne z ww. § 12 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r.*

Przy kwalifikowaniu uczniów do klas sportowych, nauczyciele wychowania fizycznego (wf) oraz Dyrektor Szkoły opierali się jedynie na profilaktycznych badaniach lekarskich zdrowia dziesięciolatków (tzw. bilans). W wyniku ww. nieprawidłowości do oddziałów klas pierwszych przyjmowano osoby z wadami postawy, zaburzeniem rytmu serca (1 osoba), nadwagą, czy otyłością. Stwierdzono, że w roku szkolnym 2009/2010, spośród 51 uczniów wszystkich klas sportowych (3 oddziały), 18 z nich (35,3%) posiada różne dysfunkcje zdrowotne.

W związku z powyższymi ustaleniami, na podstawie art. 51 ust. 1 *ustawy o NIK*, poinformowano dyrektora Gimnazjum pismem z 19 listopada 2009 r. o bezpośrednim niebezpieczeństwie zagrożenia życia lub zdrowia uczniów klas sportowych.

Dodatkowo stwierdzono, że 2 spośród 5 zatrudnionych nauczycieli wf nie ukończyło szkolenia z zakresu udzielania pierwszej pomocy, co było niezgodne z § 21 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach*⁷. W badanym okresie liczba wypadków uczniów na lekcjach wf wzrosła z 25 % (2 wypadki) do 40 % (4 wypadki). Zauważyć przy tym należy, iż 16 % ankietowanych uczniów klas trzecich wskazało, że nie zapoznano ich z regulaminami korzystania z obiektów, urządzeń i sprzętu sportowego.

2. NIK negatywnie oceniła brak zapewnienia przez dyrektora Gimnazjum bezpiecznych i higienicznych warunków uczestnictwa uczniów i nauczycieli na zajęciach wf, do czego był zobowiązany na podstawie § 2 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r.* Zajęcia te były prowadzone, na podstawie umowy zawartej 1 września 2005 r. pomiędzy dyrektorem Centrum Sportu i Kultury w Garwolinie a dyrektorem Publicznego Gimnazjum Nr 1 w Garwolinie⁸, na hali sportowej zarządzanej przez Centrum. Stwierdzono przecieki dachu hali, z powodu których, do dnia zakończenia kontroli nie został dokonany ostateczny odbiór pogwarancyjny obiektu.

Podczas zajęć wf Szkoła wykorzystywała sprzęt sportowy (piłki do gier zespołowych, sprzęt do lekkiej atletyki, stoły wraz z osprzętem do tenisa stołowego), który nie posiadał odpowiednich atestów lub certyfikatów wymaganych przepisem § 9 ust. 3 ww. *rozporządzenia z dnia 31 grudnia 2002 r.*

3. NIK oceniła negatywnie nieprawidłowości związane z procesem kształcenia dotyczące w szczególności niedostosowania realizowanych programów nauczania wf i szkolenia sportowego do obowiązujących przepisów i infrastruktury Szkoły.

Programy obowiązujące w Gimnazjum w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009 oraz programy i plan dydaktyczny (wspólny dla klas ogólnych i sportowych oraz obu programów) obowiązujące w roku szkolnym 2009/2010 dla klas I i II - według nowej podstawy programowej, nie zostały prawidłowo dobrane do możliwości ruchowych uczniów, których Szkoła nie rozpoznaje i nie dokumentuje. Nie uwzględniono w nich indywidualizacji pracy z uczniami z dysfunkcjami, pomimo wiedzy nauczycieli wf o takich uczniach. Stwierdzono ponadto brak przystosowania programów do rzeczywistych warunków, w jakich odbywały się

⁷ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.

⁸ Zarówno Centrum, jak i Szkoła są jednostkami organizacyjnymi Miasta Garwolina.

zajęcia wf. Na przykład, Szkoła nie posiada warunków do prowadzenia nauki pływania, jazdy na łyżwach, czy nartach – a wybrane programy zawierały takie treści.

Przyjęty w Szkole przedmiotowy system oceniania z wychowania fizycznego (PSO), nie spełniał podstawowych wymogów określonych w § 2 - § 4 *rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych*⁹, ponieważ: nie uwzględniał wymogu rozpoznania przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z nowej podstawy programowej i realizowanych w szkole programów nauczania; nie zawierał sposobów diagnozowania poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności, a także opisu, w jaki sposób oceniany będzie wysiłek i wkład pracy ucznia w wywiązywanie się z zadań, w szczególności w odniesieniu do uczniów z deficytem ruchowym, nie zawierał warunków i sposobu przekazywania rodzicom (prawnym opiekunom) informacji o postępach i trudnościach ucznia oraz sposobów sprawdzania osiągnięć edukacyjnych ucznia.

4. Stwierdzono niski udział uczniów ćwiczących na zajęciach wychowania fizycznego.

Z przeprowadzonego badania, w wybranym tygodniu października 2009 r. wynika, że podczas zajęć wf obecnych było 78,2 % uczniów, spośród których ćwiczyło tylko 69,1 %. Pozostali uczniowie (10,6 %) nie ćwiczyli z powodu: braku stroju (6,24 %), zwolnienia rodziców (3,48 %), stałego zwolnienia (1,45 %) i zwolnienia lekarskiego (0,44%). Obecność na zajęciach wf (78,2 %) była o 9,8 % niższa niż frekwencja uczniów całej Szkoły w tym miesiącu (88 %).

Gimnazjum nie skorzystało z możliwości uatrakcyjnienia zajęć z wychowania fizycznego w odniesieniu do sposobu prowadzenia czwartej godziny obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego (w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009) oraz prowadzenia dwóch godzin obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego (w roku szkolnym 2009/2010) - w formie zajęć zaproponowanych przez uczniów, stosownie do możliwości wynikających z § 1 i 3 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 9 grudnia 2003 r. w sprawie dopuszczalnych form realizacji czwartej godziny obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego*¹⁰ oraz z § 1 i 3 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 sierpnia 2009 r. w sprawie dopuszczalnych form realizacji dwóch godzin obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego*¹¹. NIK zwraca uwagę, że potrzebę zmiany sposobu prowadzenia zajęć wskazało 26% ankietowanych uczniów.

5. W okresie objętym kontrolą, Szkoła nie zorganizowała pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych, ani nie wprowadziła zajęć z gimnastyki korekcyjnej, pomimo posiadania informacji o stanie zdrowia uczniów w zakresie wad postawy i wskazań do ćwiczeń korekcyjnych (kategoria BK).

Według pielęgniarki szkolnej¹² w roku szkolnym (2009/2010) - 47 uczniów (32,8%) spośród 143 ma różne dysfunkcje oznaczone kategorią BK, w tym 18 uczniów (spośród 51) klas sportowych (12,6 %). Dyrektor Szkoły nie podejmował prób pozyskania środków od Burmistrza Miasta Garwolina (organu prowadzącego)

⁹ Dz. U. Nr 83, poz. 562 ze zm.

¹⁰ Dz. U. Nr 217, poz. 2128 – uchylone z dniem 1 września 2009 r.

¹¹ Dz. U. Nr 136, poz. 1116

¹² Informacja z dnia 5 listopada 2009 r.

na dofinansowanie takich zajęć, czy doposażenia w odpowiedni sprzęt, nie wykorzystał również dwóch godzin obowiązkowych zajęć z wychowania fizycznego do prowadzenia gimnastyki korekcyjnej.

6. Kontrola NIK wykazała brak organizacji doskonalenia zawodowego nauczycieli oraz niewystarczający nadzór pedagogiczny sprawowany przez Dyrektora nad pracą nauczycieli. Dopiero podczas kontroli NIK, Rada Pedagogiczna ustaliła organizację wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli wraz z wieloletnim planem doskonalenia zawodowego opracowanym na lata 2009-2014 oraz rocznym planem doskonalenia na rok szkolny 2009/2010 – zgodnie z jej kompetencjami określonymi w art. 41 ust. 1 pkt 4 *ustawy o systemie oświaty*.

W kontrolowanym okresie nauczyciele wf nie brali udziału w formach doskonalenia bezpośrednio związanych ze specjalnością nauczanego przedmiotu.

Zdaniem NIK, nadzór pedagogiczny sprawowany przez dyrektora nad pracą nauczycieli w zakresie zajęć wf, nie był wystarczający, bowiem ograniczał się wyłącznie do hospitacji zajęć, podczas gdy nadzór pedagogiczny mógł być również realizowany w formie badania wybranych zakresów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej. Jedyna analiza w powyższym zakresie, została przeprowadzona przez Dyrektora w celu zminimalizowania liczby wypadków podczas zajęć wf, w związku z ich progresją w badanym okresie (wzrost z 25 % do 40 %).

7. NIK oceniła pozytywnie niektóre aspekty funkcjonowania Gimnazjum, takie jak: stosowanie w roku szkolnym 2009/2010, również w klasach drugich Gimnazjum, na zajęciach z wychowania fizycznego nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego, prawidłową realizację nauczania wychowania fizycznego w odniesieniu do liczby godzin wf i podziału na grupy, zapewnienie uczniom we wszystkie dni tygodnia szkolnego opieki pielęgniarstwa, uczestnictwo, organizację i osiągnięcia uczniów Gimnazjum we współzawodnictwie sportowym, przyznawanie uczniom za osiągnięcia i wyniki sportowe stypendiów wg opracowanego regulaminu oraz zapewnienie wszystkim uczniom jednego pełnowartościowego posiłku dziennie.

8. W ocenie NIK, przedstawione wyżej nieprawidłowości wskazują na brak dostatecznej kontroli i nadzoru ze strony Kuratorium Oświaty nad Gimnazjum. Konieczność wzmocnienia tego nadzoru wynika również z faktu, że przedstawione powyżej ustalenia NIK pozostają w rozbieżności z oceną pracy dyrektora Szkoły, dokonaną przez Kuratorium Oświaty Delegatura w Siedlcach 9 stycznia 2009 r. W ocenie tej stwierdzono m. in., że dyrektor Szkoły „stwarza bezpieczne i higieniczne warunki nauki i pracy uczniom, kadrze pedagogicznej...”, „zachęca nauczycieli do doskonalenia i stwarza warunki do podnoszenia kwalifikacji zawodowych” oraz „pełni nadzór pedagogiczny zgodnie z obowiązującym prawem oświatowym.” Ocena pracy Dyrektora mająca charakter opisowy zakończona została stwierdzeniem uogólniającym „ocena wyróżniająca”.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Wzmożenie nadzoru pedagogicznego nad Gimnazjum w zakresie organizacji klas sportowych oraz bezpieczeństwa realizowanych zajęć wf.
2. Objęcie nadzorem pedagogicznym systemu doskonalenia zawodowego nauczycieli w Gimnazjum.
3. Zapewnienie wykonywania przez dyrektora Gimnazjum nadzoru pedagogicznego poprzez ocenę stanu i warunków działalności dydaktycznej oraz analizę i ocenę efektów tej działalności.
4. Zobowiązanie dyrektora Gimnazjum do monitorowania sposobu prowadzenia zajęć z wf.

5. W ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego. dokonanie oceny obowiązujących w Szkole programów nauczania wf i szkolenia sportowego oraz przedmiotowego systemu oceniania uczniów.
6. Zobowiązanie dyrektora Gimnazjum do podjęcia działań w celu zorganizowania w Gimnazjum zajęć korekcyjnych dla uczniów wymagających opieki w tym zakresie.

Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK*, zwraca się do Pana Kuratora o przedstawienie w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o podjętych działaniach na rzecz realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z art. 61 ust.1 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Kuratorowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej Komisji NIK.

Rozdzielnik:

1. Adresat,
2. Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego NIK,
3. a/a